

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN TRUNG THÀNH

**THIẾT KẾ TIỀN TRÌNH DẠY HỌC THEO GÓC MỘT SỐ
KIẾN THỨC CHƯƠNG “ TỪ TRƯỜNG” VẬT LÝ 11 BAN CƠ
BẢN THEO HƯỚNG PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC, TỰ LỰC
NHẬN THỨC CỦA HỌC SINH THPT MIỀN NÚI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên - 2011

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN TRUNG THÀNH

**THIẾT KẾ TIỀN TRÌNH DẠY HỌC THEO GÓC MỘT SỐ
KIẾN THỨC CHƯƠNG “ TỪ TRƯỜNG” VẬT LÝ 11 BAN CƠ
BẢN THEO HƯỚNG PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC, TỰ LỰC
NHẬN THỨC CỦA HỌC SINH THPT MIỀN NÚI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Chuyên ngành : *Lý luận và phương pháp dạy học vật lý*
Mã số : 60.14.10

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. TÔ VĂN BÌNH

Thái Nguyên - 2011

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin chân thành cảm ơn:

- Thầy hướng dẫn: PGS-TS. Tô Văn Bình và các thầy, cô giáo đã hướng dẫn giúp đỡ tận tình.

- Thầy cô giáo trong khoa sau đại học, khoa vật lý trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, Thư viện trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện cho việc học tập, nghiên cứu và thực hiện luận văn.

- Các trường THPT và các thầy cô giáo cộng tác đã tạo mọi điều kiện cho thực nghiệm sư phạm.

- Toàn thể các anh chị em, bạn bè và đồng nghiệp đã quan tâm giúp đỡ.

- Dù đã có cố gắng, song luận văn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót, tôi rất mong được sự góp ý, chỉ dẫn của các thầy, cô giáo và bạn bè đồng nghiệp.

Thái nguyên, tháng 8 năm 2011

Tác giả

Nguyễn Trung Thành

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa có ai công bố trong một công trình nào khác.

Thái nguyên, tháng 8 năm 2011

Tác giả

Nguyễn Trung Thành

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
I. Lí do chọn đề tài.....	1
II. Mục đích nghiên cứu.....	2
III. Đối tượng nghiên cứu.....	2
V. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	2
VI. Giới hạn của đề tài.....	3
VII. Phương pháp nghiên cứu.....	3
VIII. Những đóng góp mới của đề tài.....	3
IX. Cấu trúc của đề tài.....	4
TỔNG QUAN	5
Chương I: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC THIẾT KẾ TIẾN TRÌNH DẠY HỌC THEO GÓC NHẪM PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC, TỰ LỰC NHẬN THỨC CỦA HỌC SINH THPT MIỀN NÚI	8
1.1. Bản chất hoạt động dạy học	8
1.1.1. Bản chất hoạt động dạy học.....	8
1.1.2. Bản chất hoạt động học.....	9
1.1.3. Sự tương tác trong hệ dạy học.....	11
1.1.4. Tính tích cực, tự lực nhận thức.....	13
1.1.5. Biện pháp phát huy tính tích cực, tự lực nhận thức.....	15
1.2. Phát huy TTC và tự lực nhận thức của HS bằng phương pháp dạy học góc	20
1.2.1. Khái niệm dạy học theo góc	21
1.2.2. Quy trình dạy học theo góc.....	22
1.2.3. Tổ chức dạy học theo góc.....	23
1.3. Thiết kế tiến trình hoạt động dạy học Vật lí	26
1.4. Thiết kế các phương tiện giảng dạy – học tập và học liệu	31
1.5. Thực trạng dạy học Vật lí ở trường THPT miền núi	34
KẾT LUẬN CHƯƠNG I	38

Chương II: THIẾT KẾ TIẾN TRÌNH DẠY HỌC THEO GÓC MỘT SỐ KIẾN THỨC CHƯƠNG “TỪ TRƯỜNG “ VẬT LÍ 11- BAN CƠ BẢN NHẪM PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC ,TỰ LỰC NHẬN THỨC CỦA HỌC SINH THPT MIỀN NÚI.....	39
2.1. Phân tích nội dung và vị trí các kiến thức phần “từ trường” Vật lí 11 cơ bản	39
2.2. Tình hình dạy và học các kiến thức phần “Từ trường” Vật lí 11 cơ bản ở trường THPT miền núi.....	42
2.3. Thiết kế tiến trình dạy học theo góc một số kiến thức chương " Từ trường " Vật lí 11- ban cơ bản nhằm phát huy tính tích cực, tự lực nhận thức của học sinh THPT miền núi.	43
KẾT LUẬN CHƯƠNG II.....	84
Chương III: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	86
3.1. Mục đích của thực nghiệm sư phạm	86
3.2. Nhiệm vụ và thời điểm thực nghiệm sư phạm	86
3.3. Đối tượng của thực nghiệm sư phạm.....	86
3.4. Phương pháp thực nghiệm sư phạm	87
3.5. Tiến hành thực nghiệm sư phạm	87
3.6. Kết quả thực nghiệm sư phạm.....	88
KẾT LUẬN CHƯƠNG III.....	105
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	107
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	109
PHỤ LỤC1	110
PHỤ LỤC2 :	113

CHỮ VIẾT TẮT DÙNG TRONG LUẬN VĂN

ĐC	Đối chứng
TN	Thực nghiệm
T.N	Thực nghiệm
TNSP	Thực nghiệm sư phạm
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
NC	Nam châm
VD	Ví dụ
SGK	Sách giáo khoa
THPT	Trung học phổ thông
THCS	Trung học cơ sở
BCH	Ban chấp hành
BCHTU	Ban chấp hành trung ương
PPDH	Phương pháp dạy học
ĐHSP	Đại học sư phạm
ĐHSPHN	Đại học sư phạm Hà nội

MỞ ĐẦU

I. Lí do chọn đề tài

Hiền tài là nguyên khí của quốc gia. Đảng và nhà nước ta luôn coi trọng phát triển giáo dục và đào tạo đặc biệt trong công cuộc đổi mới, công nghiệp hoá hiện đại hoá ở nước ta hiện nay. Ngành giáo dục và đào tạo đã và đang từng bước đổi mới mạnh mẽ nội dung và phương pháp dạy học, trong đó đặc biệt là việc đổi mới phương pháp dạy và học. Chỉ có đổi mới phương pháp dạy và học, chúng ta mới có thể tạo ra được sự đổi mới thật sự trong giáo dục, mới có thể đào tạo được lớp người năng động, sáng tạo, có tiềm năng cạnh tranh trí tuệ trong bối cảnh nhiều nước trên thế giới đang hướng tới nền kinh tế tri thức. Nghị quyết trung ương 2 khoá VIII chỉ rõ ***“Đổi mới mạnh mẽ phương pháp giáo dục - đào tạo, khắc phục lối truyền thụ một chiều, rèn luyện thành nếp tư duy sáng tạo của người học, từng bước áp dụng các phương pháp tiên tiến và phương tiện hiện đại vào quá trình dạy học, đảm bảo điều kiện và thời gian tự học và tự nghiên cứu cho học sinh ...”*** Định hướng đổi mới PPDH cũng được pháp chế hóa trong Luật giáo dục(2005), điều 24.2 *“ Phương pháp giáo dục phổ thông phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo của học sinh ; phù hợp với đặc điểm của từng lớp học, môn học ; bồi dưỡng phương pháp tự học, khả năng làm việc theo nhóm; rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn; tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho học sinh ”.* Quán triệt tinh thần đổi mới nói trên, việc nghiên cứu các phương pháp giáo dục tích cực, tìm ra các biện pháp phù hợp với hoàn cảnh, đối tượng HS để nâng cao chất lượng dạy học là vấn đề cấp thiết đối với mỗi giáo viên nói chung và những người nghiên cứu giáo dục nói riêng. Đối với giáo dục miền núi vấn đề đó càng trở nên cấp thiết hơn. Trong chương trình giáo dục phổ thông, việc dạy và học

môn Vật lí góp một phần quan trọng trong việc thực hiện các nhiệm vụ nêu trên. Trong hệ thống các kiến thức các kiến thức Vật lí của chương trình phổ thông thì các khái niệm và định luật Vật lí là những kiến thức trọng tâm, cơ bản. Việc phối hợp, lựa chọn các phương pháp giảng dạy nhằm tích cực hoá hoạt động nhận thức của HS trong việc hình thành các kiến thức Vật lí, đặc biệt là đối với là đối với các khái niệm và định luật Vật lí là nhiệm vụ rất cần thiết. Từ trước tới nay đã có nhiều đề tài nghiên cứu các biện pháp nhằm tích cực hoá hoạt động nhận thức của HS như: Nguyễn Thị Thanh Hà, Dương Thanh Hải, Phạm Thị Thanh Nga, Hứa Thị Thắng,...các tác giả này nghiên cứu theo những hướng sau: phối hợp các phương pháp dạy học, sử dụng thí nghiệm, lựa chọn và phối hợp các phương tiện dạy học nhằm phát huy tính tích cực, tự lực của học sinh. Từ những lý do trên chúng tôi quyết định chọn đề tài nghiên cứu

Thiết kế tiến trình dạy học theo góc một số kiến thức chương " Từ trường "(Vật lí 11- ban cơ bản) theo hướng phát huy tính tích cực, tự lực nhận thức của học sinh THPT miền núi.

II. Mục đích nghiên cứu

Tìm các biện pháp nhằm phát huy tính tích cực, tự lực của học sinh THPT miền núi khi thiết kế tiến trình dạy học một số kiến thức chương " Từ trường "(Vật lí 11- ban cơ bản).

III. Đối tượng nghiên cứu

Quá trình dạy - học các khái niệm và định luật Vật lí ở trường THPT

IV. Giả thuyết khoa học

Sẽ phát huy được tính tích cực, tự lực nhận thức của học sinh THPT miền núi trong dạy học vật lí nếu giáo viên lựa chọn, phối hợp hợp lí các phương pháp và các hình thức dạy học.

V. Nhiệm vụ nghiên cứu

1. Nghiên cứu lí luận về tính tích cực, tự lực nhận thức và về hoạt động dạy học Vật lí nhằm phát huy tính tích cực, tự lực nhận thức của học sinh.

3. Điều tra thực trạng dạy - học ở một số trường THPT...

4. Đề xuất một số biện pháp nhằm phát huy tính tích cực, tự lực nhận thức của HS trong dạy học.

5. Vận dụng các biện pháp trên vào dạy chương “ Từ trường”(vật lý 11 cơ bản) cho HS THPT miền núi.

6. Thực nghiệm sư phạm.

VI. Giới hạn của đề tài

Nghiên cứu đề xuất một số biện pháp trong dạy học phù hợp với nội dung bài học, điều kiện, cơ sở vật chất, khả năng nhận thức của học sinh miền núi.

VII. Phương pháp nghiên cứu

1. Nghiên cứu lí luận.

2. Điều tra, khảo sát tình hình dạy học Vật lí ở trường THPT miền núi theo hướng phát huy tính tích cực, tự lực nhận thức của HS.

3. Thực nghiệm sư phạm (trong đó có sử dụng phương pháp thống kê toán học để xử lí, phân tích các số liệu, dữ kiện thu được từ thực nghiệm, từ đó rút ra kết luận).

VIII . Những đóng góp mới của đề tài

Đề tài sẽ xây dựng được các bước thiết kế tiến trình dạy học theo góc một số kiến thức chương " Từ trường "(Vật lí 11- ban cơ bản) theo hướng phát huy tính tích cực, tự lực nhận thức của học sinh THPT miền núi.

- Kết quả của đề tài có thể sử dụng làm tài liệu tham khảo cho GV dạy môn Vật lí ở trường THPT miền núi